

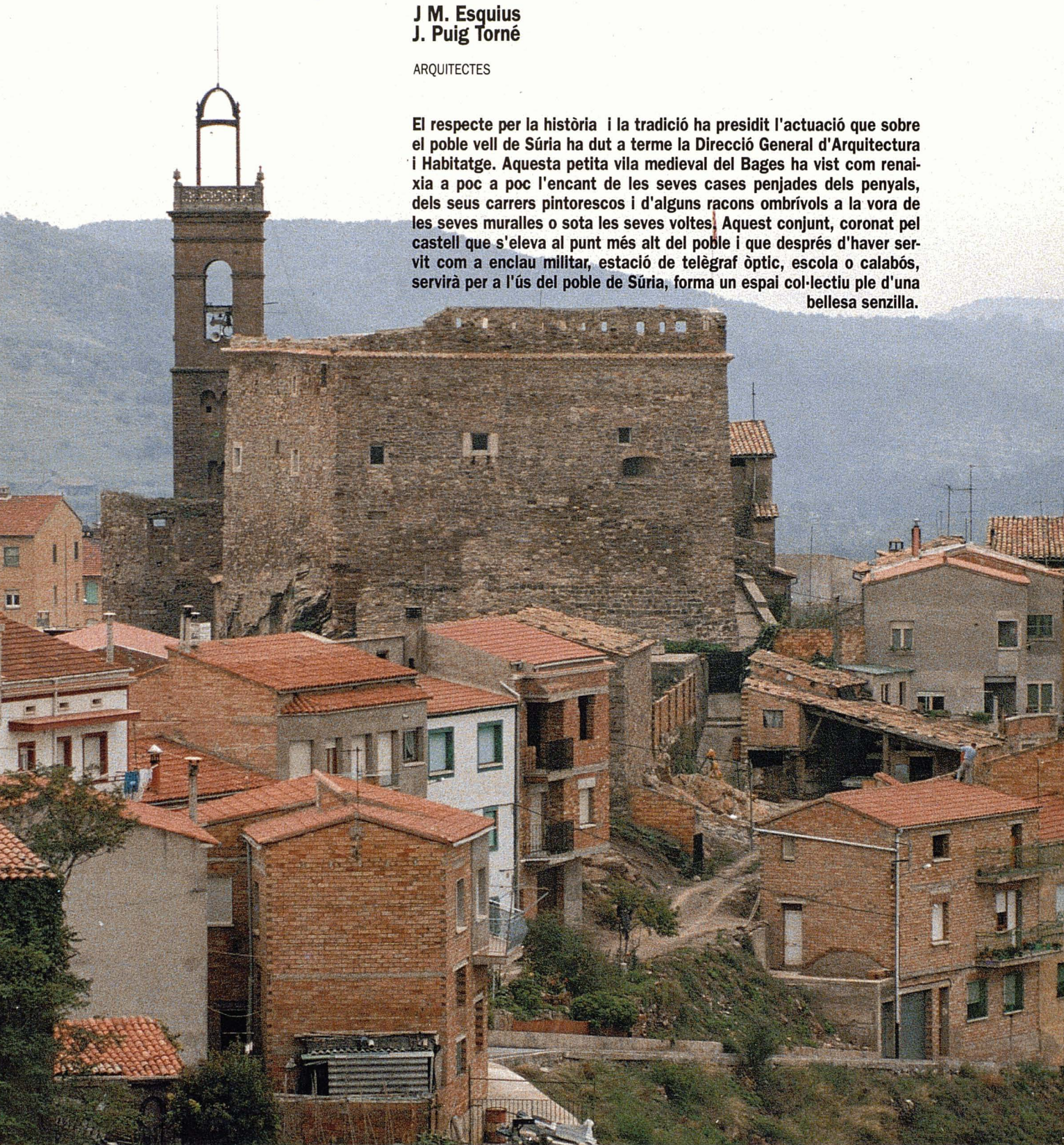
La regeneració d'aquest nucli ha permès recuperar una vila medieval de gran importància.

El poble vell de Súria: restauració historicista.

J M. Esquius
J. Puig Torné

ARQUITECTES

El respecte per la història i la tradició ha presidit l'actuació que sobre el poble vell de Súria ha dut a terme la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge. Aquesta petita vila medieval del Bages ha vist com renaixia a poc a poc l'encant de les seves cases penjades dels penyals, dels seus carrers pintorescos i d'alguns racons ombrívols a la vora de les seves muralles o sota les seves voltes. Aquest conjunt, coronat pel castell que s'eleva al punt més alt del poble i que després d'haver servit com a enclau militar, estació de telègraf òptic, escola o calabós, servirà per a l'ús del poble de Súria, forma un espai col·lectiu ple d'una bellesa senzilla.

El poble vell de Súria és compost per uns carrers de traçat medieval que tenen com a origen les portes de Cardona i Manresa, conflueixen a la plaça Major i estan protegits pel castell i l'església. Forma un conjunt molt degradat però amb prou elements d'interès per assajar-hi una intervenció de restauració que recuperi aquells valors de paisatge urbà i d'arquitectura popular que té.

La població autòctona d'aquest barri fou substituïda en part per gent immigrada, ja que aquella preferí d'anar a viure al nou eixample de Súria, situat al peu del poble vell. Hi vàrem poder constatar un desconeixement quasi total dels valors culturals que els seus carrers i cases tenien, i sobretot una falta d'informació sobre les possibilitats que, al barri i als seus habitatges, s'hi pogués assolir un nivell de qualitat de vida equivalent al de l'eixample.

Ara, el procés pren caires d'inversió, l'abandó es converteix en desig de quedar-s'hi i els vilatans que no viuen al poble vell van descobrint-hi l'element d'identitat que els relaciona amb els seus orígens.

Un interès global

Una acurada lectura del repertori de l'arquitectura del poble vell de Súria ens porta a la conclusió que, si bé molt poques cases tenen interès artístic individual, és el conjunt el que té valor, tant pel seu traçat, com pel pintoresquisme dels carrers, dels racons sota les voltes i d'alguns espais vora la muralla. I és precisament això el que hem volgut conservar, aquest ambient del poble medieval pobre, amb poca pedra i molt de fang. Per això no hem volgut fer escenografia arquitectònica, sinó al contrari, hem decidit d'ésser humils i dedicar-nos a "fer neteja", a inventar poc, ja que considerem que la més inexpressiva caseta té un contingut que hem volgut mantenir.

Del castell, no en volem fer un de nou amb criteris vells. Volem que el castell actual, amb la càr-

rega de la seva petita història local, es conservi i que es reutilitzi, amb criteris i elements actuals, per a l'ús del poble de Súria. Per això, deixem pràcticament el castell en l'estat en què el trobarem, cobrint l'espai de les quatre parets de forma lleugera. Restituïm la força de la torre encara que marcant diferències clares en gruixos i qualitats de mur que palesin la cronologia.

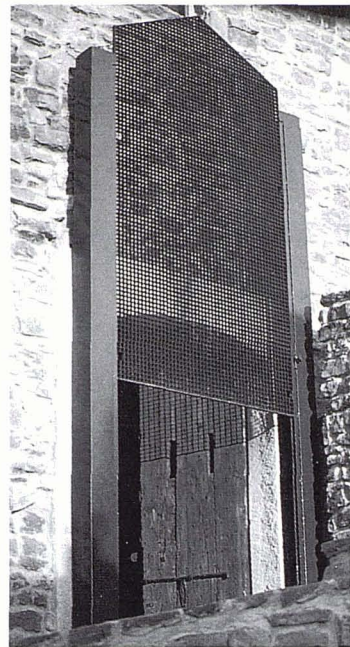
Aquest treball, amb poca feina d'estudi i molta de peu d'obra i de contacte constant amb els propietaris, els usuaris i els paletes, ha possibilitat aquest resultat que us presentem.

Projecte per la història

El projecte es decanta clarament cap a una solució de restauració i habilitació viva i positiva, en total contraposició a la reconstrucció pura. Les raons d'aquest camí hem de trobar-les, primer en l'element mateix amb què treballem, que si bé dintre del conjunt del poble, com a element compositiu bàsic d'una unitat paisatgística i com a punt culminant d'un recorregut del poble vell té un valor indubtable, no en tindria com a element aïllat independent del seu entorn, ja que no presenta ni una arquitectura de gran vàlua, ni al seu interior hi ha cap element de detall arquitectònic digne d'ésser reconstruït, tret, potser, d'un absis romànic que hi ha englobat dins del conjunt de l'església.

La segona raó que justifica la solució adoptada, podem trobar-la en el respecte que els arquitectes encarregats del projecte, tant el director com els autors, tenim per tot el que representa història, tradició, i per això la nostra voluntat és no destruir la realitat existent, amb la reconstrucció copiadora d'elements inventats o no, però sempre falsos i que enganyen els ulls i el cor dels visitants amb la creació d'uns ambients postissos de decorat d'època.

I actuant d'aquesta manera, el nostre màxim respecte a la migrada vàlua dels elements que queden com a representants d'una història, fa que la restauració i

Pont llevadís d'accés a l'interior del castell.

El carrer de Sant Climent amb el portal de Cardona ja restaurat.

Interior del castell, amb la coberta nova sobre el pati central. S'hi observen elements que recorden els diferents usos que ha tingut el castell durant la seva història.

Entrada a la torre del segle XI recuperada.

habilitació es plantegi amb un respecte total a les restes, consolidant-les, netejant-les i revaloritzant-les, i no emmarcant-les en un decorat d'època, ans al contrari, presentant-les en si mateixes com a contrast a una solució actual per al cobriment i la creació d'un espai col·lectiu. Així mateix, no intentarem la reconstrucció d'elements nous, ni la nostra intenció serà de fer desaparèixer molts elements posteriors a la primera i teòrica imatge del castell, ja que la història també es troba en aquella petita finestreta que varen obrir a través del mur fa dos-cents anys i en la capelleta incorporada dintre el castell fa menys d'un segle.

Tots aquests elements són els que configuren el castell ara i, per tant, no tenim el dret de falsificar-los. El nostre projecte procura enaltir-los, donant, als senyals que el decurs del temps ha deixat dintre, el valor de restes fòssils, a les quals cada visitant, deixant volar la imaginació, donarà el seu valor.

Fins i tot creiem que les herbes que creixen dintre el castell enrunat tenen un valor; per això, en el projecte, es preveuen llocs on se'n podran plantar.

La intenció no és de fer un castell nou amb criteris vells, sinó que aprofitant el castell actual amb la seva càrrega d'història complementar-lo amb criteris i elements actuals.

Un castell per al poble

L'objecte del projecte és l'aprofitament de l'espai interior del castell per a usos variats de caràcter comunitari: conferències, projeccions, reunions de grups de treball, etc.

Per tant, aprofitant l'estructura existent i els desnivells actuals, hem dividit l'espai en sis sales, totes comunicades de manera que constitueixen un conjunt total d'uns 375 m² amb un punt central pràcticament a l'abast de qualsevol lloc i que precisament és l'antic pati del castell al centre del qual hi ha la cisterna.

Es destrueixen les restes dels murs d'estabilitat precària que emmarcaven la torre, deixant-ne el primer nivell a fi que continuïn

lligant els murs exteriors i permetin configurar les sis sales esmentades anteriorment, a part del dedicat als lavabos.

A l'interior de la torre se situa l'escala d'accés, a nivell de les sales 5 i 6, escala que continuarà fins a la coberta a fi de permetre-hi l'accés per fer-ne el manteniment.

A fi de lligar amb una corretja el coronament dels quatre murs de tancament es crea un ampli acabament de formigó que descansa part als murs i part a l'estructura de ferro de la coberta.

La coberta en la seva major part, serà una gran lluernia constituïda per l'estructura de ferro portant que col·labora amb el suport de la corretja de coronament i plàstic de coberta amb càmera d'aire incorporada a fi de reduir les possibles humitats de condensació.

L'acabament actual del castell es respectarà, consolidant-lo degudament. La cornisa de rajola i teula es reconstruirà a fi de cobrir i protegir de la pluja els murs exteriors.

Exteriorment, els tractaments seran de consolidació i de millores d'acabats de murs, forats, portes, etc.

L'estructura de coberta serà de ferro pintat de color marró recolzat damunt un coronament de formigó vist, i formant una àmplia canal que recollirà l'aigua de la pluja que novament omplirà la cisterna, aprofitant fins i tot el mateix sistema de recollida i conducció de l'antic castell encara en bon ús. Acabat de forats de finestres existents, millorant-les amb les tècniques actuals, si són de pedra picada es repararan amb pedra i si són de guix es repararan amb guix i se les pintarà amb colors adequats a la seva antiga funció.

La torre haurà d'ésser tornada a pujar en la part de costat de la sala cinquena, ja que es troba enrunada. El seu voltant es construirà totalment amb pedra aplicada amb degollada a fi de diferenciar-la clarament de l'antiga.

JM. E.

J. P.

